

Violenta scolara. Factori de risc in adolescenta -

Violenta scolara Factori de risc in adolescenta

Ilie - Bologa Lia Asistent univ. drd. psih. in cadrul Univ. Lucian Blaga, Sibiu Departamentul Pentru Pregatirea Personalului Didactic Sustine seminarii la disciplina Psihologia educatiei din cadrul modului psihopedagogic

Mass-media , cercetarile si statisticile oficiale raporteaza o crestere spectaculoasa a fenomenului in ultimile trei decenii in mai multe tari ale lumii , astfel incat escaladarea violentei in scoala a devenit cea mai vizibila evolutie din campul educatiei formale. Daca, in fazele de inceput ale educatiei scolare , predomina violenta profesorului asupra elevilor , democratizarea educatiei a antrenat o depalasangere a violentei catre elevi , canalizand-o dinspre elevi spre profesori. Violenta in scoala este o problema care i s-a facut o publicitate considerabila in multe tari : SUA , Franta , Anglia, etc. si , din nefericire, aceasta lista s-a completat si cu Romania. Numeroase posturi de televiziune prezinta diverse scene de violenta petrecute in scoala de la cele mai usoare forme de violenta pana la cele mai violente . Exista numeroase definitii ale violentei. Eric Debarbieux , specialist in problematica violentei in mediul scolar , ofera o definitie prin care surprinde ansamblul fenomenului violentei : Violenta este dezorganizarea brutala sau continua a unui sistem personal , colectiv sau social si care se traduce printr-o pierdere a integritatii , ce poate fi fizica, materiala sau psihica. Aceasta dezorganizare poate sa opereze prin agresiune , prin utilizarea fortei , constient sau inconstient , insa poate exista si violenta doar din punctul de vedere al victimei , fara ca agresorul sa aiba intentia de a face rau. Este dificil sa se realizeze discriminari intre cele doua concepte agresivitate si violenta. M. Floro (1996; 53) incearca o diferentiere in baza a trei criterii : 1. un criteriu functional: agresivitatea este o potentialitate ce permite dirijarea actiunii ; ea tine mai mult de gandire , de analiza , in timp ce violenta este de ordinul actiunii noastre , o actiune adaptata obiectivului ce trebuie atins. 2. un criteriu de ordin topologic : agresivitatea ar fi mai ales interna , in timp ce violenta e mai ales externa. 3. un criteriu etic : in timp ce agresivitatea , inteleasa ca potentialitate care ii permite individului sa infrunte problemele, poate fi considerata acceptabila, violenta, in calitatea ei de actiune ce produce durere, este inacceptabila. Exista trei teorii explicative ale comportamentului agresiv :- agresivitatea este inascuta, pozitie sustinuta de autori precum Sigmund Freud si Konard Lorenz. In viziunea lui Freud oamenii se nasc cu instinctul de a agresa si de a fi violenti.- agresivitatea e un raspuns la frustrare. Cei care sustin aceasta afirmatie pleaca de la convingerea ca agresivitatea este determinata de conditiile externe. Cea mai populara si cea mai cunoscuta este teoria frustrare- agresiune formulata de J. Dollard. Teoria lui Dollard a fost supusa ulterior unor revizii.- agresivitatea este un comportament social invatat. Aceasta pozitie este legata , in special, de numele lui A. Bandura , care formuleaza teoria invatarii sociale a agresivitatii. Conform acestei teorii , comportamentul agresiv se invata prin mai multe modalitati : direct prin recompensarea sau pedespirea unor comportamente ; prin observarea unor modele de conduita ale altora, mai ales ale adultilor. Violenta scolara este de cele mai multe ori nefatala , dar poate cauza serioase prejudicii dezvoltarii persoanei. Jacques Pain (2000 ; 72) identifica doua tipuri de violenta in mediul scolar: a. violentele obiective care sunt de ordinul penalului (crime si delictes) si a carora se poate interveni frontalb. violentele subiective, care sunt violente mai subtile , de atitudine, si care afecteaza climatul scolar. Sunt incluse aici dipsretul , umilirea, sfidarea, lipsa de politete, absentele de la ore.. Violenta fizica si cea verbala sunt doua dintre cele mai des intalnite tipuri de violenta in scolile din Europa. In Suedia , 22% dintre elevi de sex masculin cu varsta cuprinsa intre 13 – 17 ani au fost implicati in trei sau mai multe violente fizice in anul 2000. In Nurenberg , Germania , 53% dintre baieti au admis ca au fost implicati in violente fizice in scoala in anul 2000. Un studiu britanic a ajuns la concluzia ca in fiecare an 10 elevi au tentative de suicid determinate de actele de violenta de la scoala; acelasi studiu arata ca 80% din victimele violentelor considera violenta verbala mai stresanta decat atacurile fizice, iar 30% din victime afirma ca agresiunile le afecteaza capacitatea de a se concentra asupra sarcinilor scolare. Pe ansamblu , datele existente demonstreaza ca violentele scolare au o tendinta constanta de crestere , atingand rata cea mai inalta la nivelul invatamantului gimnazial si liceal ; din punct de vedere al distributiei pe sexe , violentele sunt cele mai des intalnite la baieti , atingand frecventa maxima in jurul varstei de 15 ani. Youth voices , o ancheta UNICEF din anul 2001 asupra opiniilor , temerilor , sperantelor si viselor copiilor – esantionul de populatie din tara noastra fiind de 400 de copii si adolescenti intre 8 si 17 ani, dintre care 97 cuprinsi in sistemul de educatie publica – a pus in evidenta ca 39% dintre subiecti au declarat ca se confrunta cu violenta si comportament agresiv/violent in scoala. Sub eticheta „violenta” descoperim o diversitate de forme de conduita , care descriu , sub aspectul intensitatii , o linie continua: la intensitatea cea mai mica , violenta presupune confruntarea vizuala , poreclirea , tachinarea, ironizarea, imitarea in scop denigrator ; refuzul de a acorda ajutor , bruscarea , lovirea cu diverse obiecte, palmuirea , impingerea , injunghierea si impuscarea sunt forme de intensitate crescuta ale violentei. Mai cu seama in prezent , cultura adolescentilor pare a fi centrata pe violenta, fenomen la care au contribuit familia , scoala , industria divertisemntului si mass-media. Adolescenta este o perioada de transformari pe plan social , fizic , si psihic. Transformarile fizice care incep la pubertate sunt adesea foarte brutale si adolescentii le traiesc ca pe o mare metamorfoz . Transformarile pot determina sentimente de jena, timiditate , refuzul comunicarii etc. Deosebit de importanta in aceasta perioada este relatia pe care adolescentul o are fata de propriul sau corp aflat in transformare. Legat de acest aspect asistam la preocupari deosebite in ceea ce priveste machiajul , coafarea parului , imbracamintea. Emotiile se manifesta in aceasta perioada cu un mare dinamism. Au loc treceri bruste de la stari de fericire la stari de descurajare sau deprimare , de la sentimentul de putere la cel de indoiala , de scadere a stimei fata de sine. Pentru a face fata acestor emotii , adolescentii dezvolta reactii de agresivitate si de opozitie fata de tot ceea ce inseamna autotritate. (parinti , profesori , institutii). Sub aspect temporal , adolescenta, este perioada de varsta situata intre copilarie , pe care o continua si varsta adulta , respectiv intre 12 – 13 ani si se termina

intre 18 – 20 de ani (acesta incheiere sau terminare este relativa , deoarece atat aparitia cat si durata adolescentei variaza in functie de sex , rasa , conditii geografice si mediul social – economic).Este o perioada de restructurare afectiva si intelectuala a personalitatii.Ea este caracterizata ca o perioada ingrata ceea ce scoate in evidenta faptul ca este dificila si pentru adolescentii insisi cat si pentru cei care se afla in contact cu adolescentii. Pe plan psihologic putem retine in principal urmatoarele trasaturi de care este marcata adolescenta : cautarea identitatii de sine, cautarea unui set personal de valori , achizitia abilitatilor necesare pentru o buna interactiune sociala , castigarea independentei emotionale fata de parinti, nevoia de a experimenta o varietate de comportamente, atitudini si activitati.Adolescenta este un camp extrem de dinamic , este o perioada contradictorie , in care poate sa inceapa sa se manifeste sentimentul de durere , de tristete a depasirii copilariei , este o perioada suprasolicitantă pentru toti adolescentii , cu atat mai mult pentru cei care au anumite predispozitii sau cauze insotite de conditii spre devianta si delinventa. Violentele intalnite in scoala la aceasta varsta , sunt semnalate din cauza ca baietii (intr-o proportie mult mai mica , si fetele) se afla la varsta confruntarilor fizice : a te masura cu sine si cu ceilalti face parte din afirmarea identitatii sexuale masculine , o forma de socializare prin lupta , apararea teritoriului.Aceste pariuri incalca regulile obisnuite ale conflictelor dintre adolescentii si pot genera violente individuale sau colective.Multi adolescentii care prezinta un comportament antisocial sau delinventa au prezentat patternuri similare in copilaria mica sau mijlocie.Comportamentul antisocial precoce este un indicator cvasipredictor pentru violenta juvenila , in special la sexul masculin.(Patterson, Reid, Dishion, 1992)De cele mai multe ori , fetele se implica in conduite violente pentru a-si demonstra loialitatea fata de o prietena sau dragostea pentru un baiat.Si pentru adolescentii , dar mai ales pentru adolescente , sexualitatea este extrem de importanta.Sa fii atractiva sexual este o conditie a popularitatii unei fete in scoala.Preocupati sa isi afirme masculinitatea , baietii sunt in mod particular mai interesati sa faca multe cuceriri decat sa se implice doar intr-o singura relatie.Aceasta indiferenta in perceperea importanteii partenerului pentru status explica de ce fetele devin agresive cand se simt amenintate cu deposedarea obiectului iubirii lor de catre o rivala.Majoritatea fetelor dar si a baietilor cu conduite violente in scoala cred ca cea mai buna cale pentru a-ti demonstra iubirea/ loialitatea fata de partener este sa te bati pentru el.Chiar daca nu se ajunge la o adevarata confruntare fizica cu o/un rival/rivala , procesul de curtare, flirtul implica amenintarea cu violenta : lovirea , palmuirea , tachinarea se intalnesc mai frecvent la fete decat la baieti.Fetele si baietii care manifesta conduite violente in scoala explica acest comportament facand trimitere la relatia de supravietuire – vulnerabilitate.Violenta scolara este asociata , in general , cu zonele urbane dificile , cu periferiile , acolo unde saracia este la ea acasa.De aceea , cand se vorbeste despre violenta in scoala , se considera drept surse favorizante atat factori exteriori scolii – factorul familial , factorul social , factorul individual , cat si un factor intern scolii – scoala ca sursa de violenta.Factorul familialImplicarea educatiei de tip familial in geneza deviantei a fost afirmata inca din secolul trecut de Cesare Lombroso in Omul delinventa.Cercetari mai noi privind rolul familiei in etiologia deviantei au identificat o diversitate de factori cauzali cum ar fi socializarea, climatul afectiv , coeziunea familiala , statusul economic si cultural etc.Ancheta sociala efectuata de A.Bandura si H.R.Walters confirma faptul ca adolescentii agresivi provin , de regula, din familii in care parintii insisi sunt agresivi, si metodele disciplinare sunt neadecvate, fiind deseori brutale.Studiile privind relatiile dintre tatal tiran si adolescentii mentioneaza faptul ca adeseori pot avea loc conflicte , care pot sfarsi printr-o ruptura a relatiilor cu parintii si fuga de acasa a adolescentului precum si prin vagabondaj. Climatul socio-afectiv si moral al familiei este mult mai perturbat atunci cand in familie sunt cazuri de alcoolism , de imoralitate si de antecedente penale.Adolescentii proveniti din familii cu perturbari ale climatului moral , socio-afectiv si cu o atmosfera conflictuala se pot asocia mai usor grupurilor delictogene .(H.G.Edler , J.Ranschburg).In Marea Britanie , J.W.B.Douglas si F.M.Martin au gasit unele corelatii pozitive intre originea sociala a copiilor si succesul scoliar ; nu atat venitul parintilor este important pentru reusita scolara , cat nivelul dezvoltarii cognitive , variabila ce depinde de nivelul de cultura si educatie al parintilor.Familiiile apartinand claselor inferioare valorizeaza mai putin instructia/educatia scolara ca factor de reusita sociala, preferand frecvent scolii o calificare rapida , un salariu si alte avantaje.Referitor la relatia dintre familia deorganizata si delinventa , o meta-analiza a 50 de studii publicate pe aceasta tema , realizata de L.E.Wells si J.Rankin in 1997 a descoperit ca : prevalenta delinventei in familiile dezorganizate este cu 10 – 15 % mai mare decat in familiile organizate ; corelatia dintre familia deorganizata si delinventa juvenila este mai puternica pentru formele minore de conduita si mai slaba pentru formele grave de comportament infractorial ; nu exista o diferenta semnificativa intre impactul dezorganizarii familiei asupra fetelor si baietilor ; tipul de dezorganizare pare sa afecteze delinventa juvenila astfel: asocierea cu delinventa este mai puternica in cazul familiilor dezorganizate prin divort sau separare comparativ cu dezorganizarea prin deces. Influenta factorilor delictogeni familiali trebuie privita in interconditionarea multipla cu factorii extrafamiliali si cu cei psihoindividuali ai adolescentilor. Factorul individualFactorii individuali sunt grupati in doua categorii: factori constitutionali , dependenti de zestrea ereditara si de structura neuro-psihiica (debilitate mintala, hiperemotivitate , autism , tendinte agresive) si de unele particularitati ale personalitatii (diferite tulburari de caracter sau atitudini negative , formate sub influenta unor factori defavorabili de mediu)Cele mai cunoscute teorii psihologice cu privire la personalitatea deviantului sunt : teoria personalitatii criminale(J.Pintel) , teoria disocialitatii (R.Mucchielli) si teoria autocontrolului (T.Hirschi si M.Gottfredson). Cele trei teorii sunt destul de asemanatoare si schiteaza urmatorul portret al deviantului caracterizat prin: intoleranta la frustrare , autocontrol deficitar, egocentrism , impulsivitate, nedezvoltarea sentimentelor morale, indiferenta si dispret fata de activitatile sociale utile, evitarea efortului voluntar, dorinta realizarii unei vietii usoare , fara munca , opozitia fata de normele juridice, morale sociale, devalorizarea de sine, imaginea falsa despre lume.In majoritatea cazurilor , aceste simptome caracteriale apar inca din copilarie si se exacerbeaza in preadolescenta si adolescenta. Un factor important al comportamentelor agresive este intoleranta la frustrare.Starea de frustrare se manifesta printr-o emotionalitate marita , si , in functie de temperamentul individului , de structura sa afectiva se poate ajunge la un comportament violent , individul ne mai tinand seama de normele si valorile fixate de societate. Frustrarea afectiva este una din cauzele cele mai frecvente ale problemelor de comportament .In urma efectuarii unui studiu longitudinal asupra evolutiei copiilor cu dificultati de comportament s-a descoperit prezenta acestui factor in etiologia fenomenului intr-o

proportie de 82 % din cazuri .Dobandirea tolerantei la frustrare depinde de nivelul de autocontrol , de temperament dar si de norma de internalitate.Labilitatea afectiva reprezinta una din caracteristicile personalitatii celor violenti , ea manifestandu-se prin : sugestionarea rapida in raport cu impresiile de moment formate; lipsa unei autonomii afective (determinate de o slaba dezvoltare a emotiilor si sentimentelor superioare , indeosebi a celor morale) Despre labilul afectiv T.Rudica spune ca este " un instabil emotiv , un element care in relatiile sale tradeaza discontinuitate, salturi nemotivate de la o extrema la alta , inconstanta in reactii fata de stimuli Esecul scolar este un factor des intalnit la cei ce manifesta comportamente violente.Dintre indicatorii care sunt utilizati pentru aprecierea unei situatii de esec scolar sunt mentionati : abandonarea precoce a scolii , decalaj intre potentialul personal si rezultate , parasirea scolii fara o calificare , incapacitatea de a atinge obiectivele pedagogice, inadaptarea scolara etc. Inteligenta este un factor decisiv in adaptarea/ violenta scolara, dar considerata impreuna cu afectivitatea.Un copil inteligent gaseste mai multe solutii de adaptare (sau le gaseste mai usor) , insa relatia afectiva cu adultul este cea care directioneaza folosirea inteligentii catre adaptari aprobate social sau catre adaptari neconventionale. Se apreciaza tot mai mult ca intarzierile mintale reprezinta o premisa a violentei , mai ales atunci cand nivelul scazut se asociaza cu tulburari afective si cu conditii nefavorabile de mediu.Deficiențele intelectuale exprima dificultatea sau imposibilitatea celui in cauza de anticipare , pe plan mental, a urmarilor atitudinilor deviate adoptate.Motivatia invatarii scolare include : motivele frecventarii scolii, motivele care il fac pe elev sa vrea sa dobandeasca cunostinte, sa-si foloseasca talentele, interesele cognitive, scopurile care il determina sa aspire la propria sa realizare ca fiinta umana, motivele interactiunilor cu colegii si cu profesorul. Motivatia reprezinta un factor crucial , pe de o parte ca determina performantele scolare ,pe de alta parte pentru ca regleaza nivelul si eficienta functionarii tuturor blocurilor functionale ale personalitatii: blocul cognitiei , cel al comunicarii , al afectivitatii , al memoriei etc. Cercetarile efectuate de Walker (1998, 1990) indica faptul ca aproape toti copiii care prezinta riscul comportamentelor disociale si antisociale nu poseda nici macar competentele minimale pentru a avea succes scolar.Odata ce acesti elevi au fost respinsi de catre profesori si colegi au tendinta de a abandona scoala , de a se asocia in bande cu comportament violent. G.Weil vorbeste despre sindromul esecului scolar ca un factor de risc important in privinta cresterii violentei in scoala.Potrivit lui Weil ,sentimentul de esec interiorizat antreneaza sechele psihologice profunde si durabile ce se exprima adesea prin comportamente violente. Cercetarile efectuate de E.Glueck au demonstrat ca rata violentei scolare creste direct proportional cu indicele de esec. Alcoolul , consumat mai ales in cantitati mari, se constituie intr-un important factor de risc in comiterea unor acte antisociale bazate pe violenta. Drogurile , pot de asemenea , sa duca la un comportament violent, insa, in ce masura se poate realiza acest lucru depinde de mai multi factori,cum ar fi: tipul drogului , dimensiunea dozei si daca subiectul este sau nu real amenintat si pus in pericol. Factorul socialMediul social contine numeroase surse de influenta de natura sa induca , sa stimuleze si sa intretina violenta scolara: situatia economica , slabiciunea mecanismelor de control social , inegalitatile sociale , criza valorilor morale, mass-media , disfunctionalitati la nivelul factorilor responsabili cu educatia tinerilor , lipsa de cooperare a institutiilor implicate in educatie.Pentru tarile fost comuniste , cresterea violentei in general , nu numai a violentei scolare, este pusa pe seama unui complex de factori precum : liberalizarea mass-media , lipsa exercitiului democratic , cresterea libertatii generale de miscare, slabirea autoritatii statului si a institutiilor angajate in respectarea legii , accesul la mijloace de agresiune (I.Radu , 1994). G.Basiliade releva urmatoarele contradictii de nivel societal , care sunt cauze de tip macrosocial ale deviantiei (violentei) : contradictiile intre stadiile diferite de dezvoltare socio-economica a unor zone, intre diferite modele socio- culturale , intre normativel morale ale societatii globale si moralitatea unor categorii de grupuri si persoane , intre valorile moral-cetatenesti si juridice si modul individual sau colectiv de raportare la ele. Conjunctura economica si sociala provoaca anumite confuzii in randul tinerilor , care incep sa se indoiasca de eficacitatea scolii, de utilitatea stiintei.Si aceasta cu atat mai mult cu cat constata ca scoala nu ii asigura insertia profesionala.Valorile traditionale promovate in scoala – munca, meritul , efortul – cunosc o degradare vizibila.Un mediu social in criza afecteaza profund dezvoltarea personalitatii adolescentului si a individului , in general. Violenta scolara este un fenomen social complex iar formele sale de manifestare au evoluat o data cu normele sociale. Tot mai multi psihologi si sociologi subliniaza faptul ca mijloacele de comunicare in masa , prin continutul neadecvat pe care il promoveaza uneori , pot propaga in randul tinerilor , atitudini disociale si antisociale.Cercetarile lui D.L.Eron(1989) arata ca mai ales copiii cu potential agresiv urmaresc programe tv care prezinta violenta. Alte experimente cum sunt cele ale lui A.Bandura , S.A.Ross (1963), L.Berkowitz (1974) arata ca si copiii fara tulburari caracteriale pot fi afectati de violenta emanata din unele filme, mai ales daca violenta e promovata de eroul simpatic , cu care copilul se identifica. Unii adolescenti apreciaza in filme doar scenele agresive , luate ca atare, fara sa faca distinctia necesara intre agresivitatea prosociala si cea antisociala, fiind interesati mai mult de tehnicile agresiunii, pe care le pot invata pentru a le utiliza la randul lor.Importul de modele de conduita , combinat cu generalizarea proceselor de imitatie-invatare sociala si afirmare sociala, exacerbate la varsta adolescentei , joaca un rol –cheie in violenta scolara , si in delincventa in general. Intre 1972 si 1973 ,UNESCO a realizat prima ancheta internationala asupra programelor de informare si a emisiunilor de televiziune si a atras atentia asupra efectelor programelor cu continut violent, sustinand responsabilitatea educatorilor de a le contracara sau compensa. Comisia Nationala impotriva violentei in programele televiziunii din S.U.A. afirma ca pana la 18 ani copii americani vad 32.000 de crime si 40.000 de incercari de crima, fiind martorii a 5-6 acte de violenta pe ora receptate prin televiziune. Intr-un studiu efectuat de patru universitati din S.U.A in 1999 , cercetatorii au ajuns la concluzia ca minorii si tinerii expusi masiv la programe violente sunt cei mai inclinati la comportamente violente , la teama si insecuritate sau la desensibilizare. Conform cercetarii efectuate de Consiliul National al Audiovizualului din Romania in anul 2005 ,57% din video-clipurile publicitare pentru lansarea de albume de muzica contineau violenta . In programele televiziunilor din Romania primul loc este detinut de violenta fizica urmata de cea verbala.Asociatia Psihologilor Americani sustine ca cea mai expusa perioada de varsta in ceea ce priveste violenta prezentata la televizor este preadolescenta si adolescenta. Muzica difuzata prin intermediul unor posturi de televiziune si radio poate incita la violenta, de cele mai multe ori autorii acestor cantece inspirandu-se din realitate si anume din violenta intalnita in mediu

in care traiesc. Unii adolescenti isi insusesc astfel un mod de a trai , considerand violenta un mijloc de supravietuire. include in lista efectelor negative ale mass-mediei asupra violentei urmatoarele: dezinhbitia , desensibilizarea fata de victima, afectarea operationalitatii sistemului cognitiv, invatarea de tehnici de agresiune. Prin difuzarea scenelor de violenta , mass-media este considerata alaturi de consumul de alcool si droguri, un factor de risc in manifestarea violentei. Comportamentele violente ale elevului isi pot avea originea si intr-un management defectuos al clasei scolare , intr-o lipsa de adaptare a practicilor educationale la o populatie scolara considerabil schimbata. F. Dubet spune ca indiferenta profesorilor este cea mai importanta manifestare a dispretului fata de elevi. Sunt numerosi elevi care sufera ca urmare a acestor judecati negative ale profesorului, pentru ca ele vin sa intareasca propriul lor sentiment de indoiala, de descurajare , de lipsa de incredere in forte proprii. Acest dispret , o data interiorizat , poate antrena un ansamblu de consecinte in plan comportamental: lipsa de comunicare, pasivitate la lectie, indiferenta sau, perturbarea lectiilor, dezvoltarea unor atitudini ostile , provocatoare. Forma de violenta cel mai frecventa evocata de profesori e zgomotul , produs prin comunicarea neautorizata intre elevi, in timp ce elevii percep lipsa de comunicare ca fiind principala forma de violenta din partea profesorilor fata de ei (alaturi de nedreptate si lipsa de intelegere) In Romania , intr-un studiu experimental , efectuat de C. Havarneanu, realizat pe elevi de liceu a descoperit ca cele mai frecvente forme de agresivitate a profesorilor fata de elevi , asa cum sunt percepute de acestia din urma, sunt, in ordine descrescatoare: folosirea tonului ridicat, evaluarea neobiectiva, intimidarea elevilor, adresarea de injurii/ jigniri, amenintarea, lovirea, nervozitate permanenta, ironia, absenta raspunsului la solicitari. Un profesor agresat are sanse mai mari sa fie victimizat din nou, comparativ cu un profesor care nu a fost agresat deloc. Intr-un studiu efectuat in S.U.A in anul 1999 de Metropolitan Life a scos in evidenta faptul ca 1 din 6 profesori au fost agresati in scoala. Violenta scolara este un fenomen extrem de complex , cu o determinare multipla: familiala, societala, scolara, personala si culturala. Ea se prezinta ca un ansamblu specific de forme de violenta care se conditioneaza reciproc si au o dinamica specifica: violenta importata din afara scolii , dar si violenta generata de sistemul scolar; violenta adultilor impotriva elevilor dar si violenta elevilor impotriva profesorilor. Acest fenomen este greu de evaluat atat la nivel national , cat si la scara mondiala este greu de estimat , deoarece violenta fizica poate fi interpretata ca o problema interna , ce trebuie rezolvata prin mijloace interne mai degraba decat prin apelul la forurile competente. Violenta in scoala este o expresie a violentei din societate; cand violenta se produce in scoala, ea conduce si la alte consecinte : alaturi de prejudicii , victimizare , uneori moarte, violenta din scoala reduce sansele elevilor de a-si dezvolta personalitatea pe deplin si de a dobandi o educatie de calitate.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE

Center for the Prevention School Violence (2000) , A vision for Safer Schools , Raleigh Virginia. Cosmovici, A., Iacob, L. (1998) , Psihologie scolara , Editura Polirom , Iasi Debarbieux , E. (1996) , La violence en milieu scolaire , vol I , ESF , Paris Debesse , M. (1970) , Psihologia copilului de la nastere la adolescenta, EDP , Bucuresti Floro , M. (1996) , Question de violence a l'ecole , Editions Eres, Paris Huditean , A., (2002) , Devianta comportamentala la elevi , Psihomedica , Sibiu Mitrofan , N. (1996) , Agresivitatea , in Neculau, A. (coord) , Psihologie sociala, Polirom , Iasi Neculau , A. (1996) , Psihologie sociala. Aspecte contemporane, Editura Polirom, Iasi. Neamtu , C. (2003) , Devianta scolara, Editura Polirom , Iasi. Paun , E. , (1999) , Scoala. Abordare sociopsihopedagogica, Editura Polirom , Iasi. Preda, V. (1981) , Delincventa juvenila. O abordare multidisciplinara, Presa Universitara Clujeana, Cluj – Napoca. Radu , I. (coord) . (1994) , Psihologie sociala, Editura Exe , Cluj – Napoca. Radulescu, S. , Banciu, D. (1990) , Introducere in sociologia delincventei juvenile. Adolescenta intre normalitate si devianta, Editura Medicala, Bucuresti. Salavastru , D. (2003) , Violenta in mediul scolar , in Ferreol, G., Neculau, A. (coord), Violenta in mediul scolar , Editura Polirom , Iasi Steinberg , L. (1993) , Adolescence, Mc.Graw Hill Inc., Londra. Schiopu , Z. , Verza, E. (1995) , Psihologia varstelor , EDP , Bucuresti. Weil , G. (1992) , Vivre le lycee professionnel comee un nouveau depart , Chronique sociale, Lyon